

Μήπως έχετε καμιά κονσόλα;

Ο Δημήτρης και ο Τζίμης πηγαίνουν σε ένα καινούργιο μαγαζί με ηλεκτρονικά παιχνίδια που άνοιξε στη γειτονιά τους για να ρίξουν καμιά ματιά.

- Υπάλληλος:** Καλημέρα, παιδιά.
Δημήτρης: Καλημέρα.
Υπάλληλος: Τι θα θέλατε;
Δημήτρης: Μήπως έχετε κανένα CD-ROM από τη σειρά «Tomb Raider»;
Υπάλληλος: Λυπάμαι, μας τελείωσαν. Αύριο θα φέρουμε πάλι.
Τζίμης: Μήπως έχετε κανένα με το «Indian Princess»;
Υπάλληλος: Μια στιγμή να ψάξω να δω.
Δημήτρης: Τι είναι αυτό πάλι; Σε κανένα δεν αρέσουν αυτά.
Τζίμης: Αρέσουν στην αδερφή μου. Τρελαίνεται για κάτι τέτοια.
Υπάλληλος: Απ' ό,τι βλέπω εδώ έχουμε το πρώτο της σειράς.
Τζίμης: Δεν έχετε κανένα πιο καινούργιο; Η αδερφή μου το έχει αυτό.
Υπάλληλος: Αν μου πείτε ποιο θέλετε, μπορώ να το παραγγείλω.
Τζίμης: Καλά, θα δούμε...
Δημήτρης: Καλύτερα να κάνει η ίδια καμιά βόλτα από εδώ να διαλέξει.
 Και, δεν μου λέτε κύριε, μήπως έχετε να μας δείξετε καμιά καινούργια κονσόλα;
Υπάλληλος: Βεβαίως. Έχω την Dreamcast, τη νέα κονσόλα της SEGA. Αυτή η κονσόλα δεν συγκρίνεται με καμία άλλη. Είναι η μόνη που μπαίνει και στο διαδίκτυο.
Δημήτρης: Μήπως έχετε κανένα φυλλάδιο με πληροφορίες να μας δώσετε;
Υπάλληλος: Βεβαίως! Ορίστε. Εδώ έχει ό,τι πληροφορίες θέλετε.
Δημήτρης: Φανταστικό φαίνεται! Πάμε σπίτι να το μελετήσουμε;
Τζίμης: Πάμε! Ευχαριστούμε πολύ. Γεια σας!

- 1) Τι θέλουν να αγοράσουν ο Δημήτρης και ο Τζίμης;
- 2) Σε τι διαφέρει η κονσόλα Dreamcast από τις άλλες κονσόλες;
- 3) Τι σημαίνει η φράση «τρελαίνεται για κάτι τέτοια»;

Η ΑΟΡΙΣΤΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ ΚΑΝΕΙΣ, ΚΑΜΙΑ, ΚΑΝΕΝΑ

ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
κανείς / κανένας	καμιά / καμία	κανένα
κανενός	καμιάς / καμίας	κανενός
κανένα(ν)	καμιά / καμία	κανένα

Δες τις παρακάτω προτάσεις. Τι παρατηρείς για τη σημασία και τη χρήση του «κανείς»;

- *Θέλει κανείς παγωτό;* → *κανείς = κάποιος*
- *Ναι, εγώ.*
- *Σε αυτό το μαγαζί μπορεί κανείς να βρει ό,τι θέλει..* → *κανείς = καθένας, οποιοσδήποτε, όλοι οι άνθρωποι*
- *Η Ελένη έφερε τούρτα. Όμως, κανείς δεν θέλει να φάει.* → *κανείς = ούτε ένας*

Ταξιδεύοντας στην Ευρώπη!

Οι φίλοι μας πρόκειται να παίξουν το επιτραπέζιο παιχνίδι «Ταξιδεύοντας στην Ευρώπη». Η Ιφιγένεια διαβάσει τις οδηγίες του παιχνιδιού. Παρακολουθήστε μερικές από αυτές:

«Στην αρχή του παιχνιδιού ο κάθε παίκτης παίρνει μία κάρτα ταξιδιού η οποία ορίζει την πορεία που πρέπει να ακολουθήσει. Σκοπός του παιχνιδιού είναι να επισκεφτούν οι παίκτες τις πέντε πρωτεύουσες που ορίζονται από την κάρτα ταξιδιών του κάθε παίκτη. Υπάρχουν τριών ειδών διαδρομές που μπορεί να ακολουθήσει ο κάθε παίκτης, οι επίγειες, οι θαλάσσιες και οι εναέριας...

Κανόνες που δεν πρέπει να ξεχνιούνται:

1. Οι παίκτες είναι υποχρεωτικό να περάσουν και από τις πέντε πρωτεύουσες. Πρέπει πάντα να περνούν από μία πρωτεύουσα, πριν πάνε σε κάποια μικρή πόλη για να πάρουν μια «ταχυδρομική κάρτα». Αυτή τους δίνει οδηγίες για την επόμενη πορεία που πρέπει να ακολουθήσουν.
2. Κανείς παίκτης δεν πρέπει να μείνει στο ίδιο σημείο για περισσότερους από δύο γύρους. Αν ταξιδεύει με πλοίο ή με αεροπλάνο για δύο γύρους, στον τρίτο γύρο θα πρέπει υποχρεωτικά να επιλέξει την επίγεια διαδρομή.
3. Οι ταχυδρομικές κάρτες πρέπει να είναι συνεχώς φανερές σε όλους τους παίκτες.
4. Είναι υποχρεωτικό οι παίκτες να επιλέγουν την κάρτα με την υψηλότερη χρηματική αξία».

- 1) Τι είναι η κάρτα ταξιδιού και πότε την παίρνει ο κάθε παίκτης;
- 2) Πόσες πρωτεύουσες πρέπει να επισκεφτεί ο κάθε παίκτης;
- 3) Τι απαγορεύεται να κάνουν οι παίκτες;

Ώρα για μπάνιο!

Οι φίλοι μας προγραμματίζουν μία βόλτα για την επόμενη μέρα.

- Δημήτρης:** Παιδιά, πού θέλετε να πάμε αύριο το πρωί;
Ιφιγένεια: Εγώ λέω να πάμε για μπάνιο. Μου αρέσει να πηγαίνω στη θάλασσα το πρωί.
Τζένη: Πολύ ωραία ιδέα! Μπορούμε να αγοράσουμε και ρακέτες ή καμιά μπάλα για να παίξουμε βόλεϊ. Τζίμη, εσύ τι λες;
Τζίμης: Είμαι μέσα, φυσικά! Μόνο να μην ξεχάσουμε να πάρουμε και αντηλιακό και καπέλα....Ο ήλιος δεν αστειεύεται εδώ!
Τζένη: Ωραία θα περάσουμε αύριο. Όμως τώρα τι κάνουμε; Βαριέμαι.
Τζίμης: Να παίξουμε κανένα ταβλάκι;
Τζένη: Τάβλι; Δεν μου αρέσει.
Τζίμης: Δεν σου αρέσει; Το ξέρεις ότι το τάβλι είναι ένα από τα αρχαιότερα επιτραπέζια παιχνίδια; Ιφιγένεια, μου δίνεις την εγκυκλοπαίδεια;
Ιφιγένεια: Ορίστε ο τόμος με το ταυ.
Τζίμης: Λοιπόν, ακούστε τι γράφει. «Ο πιο αρχαίος πρόγονός του ήταν ένα παιχνίδι που έπαιζαν οι Σουμέριοι της Μεσοποταμίας 5000 χρόνια πριν από την εποχή μας. Αλλά και οι Αιγύπτιοι Φαραώ υπήρξαν φανατικοί παίκτες μιας μορφής του παιχνιδιού που το ονόμαζαν «το παιχνίδι των 30 τετραγώνων». Με την πάροδο του χρόνου το παιχνίδι εξαπλώθηκε ακόμα περισσότερο. Το έπαιζαν οι αρχαίοι Έλληνες και οι Ρωμαίοι, που τους άρεσαν τα ζάρια και τα τυχερά παιχνίδια γενικότερα. Από τη ρωμαϊκή ονομασία *tabula* ήρθε και η σύγχρονη ελληνική ονομασία τάβλι». Να διαβάσω κι άλλο ή να παίξουμε;
Ιφιγένεια: Άντε, αφού επιμένεις, ας παίξουμε!

Τι σου αρέσει να κάνεις στον ελεύθερο χρόνο σου; Κανονίζεις κάτι με τους φίλους σου;

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Την υποτακτική έγκλιση τη βρίσκουμε συνήθως σε προτάσεις που αρχίζουν με το **να**. Εμφανίζεται ως διαρκής ή απλή υποτακτική.

Διαρκής υποτακτική

- Για να κερδίσεις στο σκάκι πρέπει **να προσέχεις** σε κάθε σου κίνηση.
- Εξακολούθησε **να διαβάζεις** με αυτόν τον ρυθμό και θα περάσεις στις εξετάσεις.
- Αν θέλεις να διατηρείσαι πάντα σε φόρμα, συνέχισε **να τρέχεις** κάθε πρωί.

Απλή υποτακτική

- Αν θέλεις να κερδίσεις αυτή την παρτίδα, πρέπει **να προσέξεις** την επόμενη σου κίνηση.
- Ο Γιάννης ανυπομονεί **να τελειώσει** το διάβασμα για να παίξει.
- Η Ελένη περιμένει με ανυπομονησία **να βγουν** τα αποτελέσματα των εξετάσεων.

Πρόσεξε! Υπάρχουν ορισμένα ρήματα που όταν συνοδεύονται από προτάσεις με το **να** θέλουν πάντα το ρήμα τους να είναι στη **διαρκή** υποτακτική. Κάποια από αυτά είναι τα ρήματα μέσα στο πλαίσιο:

Μου αρέσει
Με εκνευρίζει
Ευχαριστιέμαι
Στενοχωριέμαι
Αρχίζω
Εξακολουθώ
Συνεχίζω
Παύω
Κουράζομαι
Φαίνομαι
Δείχνω

+ να διαβάζω, δουλεύω

Υπάρχουν όμως και ορισμένα ρήματα που όταν συνοδεύονται από προτάσεις με το **να** θέλουν πάντα το ρήμα τους να είναι στην **απλή** υποτακτική. Κάποια από αυτά είναι τα ρήματα μέσα στο πλαίσιο:

Πάω
Ετοιμάζομαι
Έχω
Αργώ
Βιάζομαι
Ανυπομονώ
Περιμένω
Κοντεύω
Προλαβαίνω

+ να διαβάσω, δουλέψω

Τα βαρελάκια, τα σκλαβάκια, ο μπίκος και το κλέφτικο

Το παρακάτω απόσπασμα περιγράφει τα ομαδικά παιχνίδια που έπαιζε ο Λεωνής, ο ήρωας του ομώνυμου έργου του Γεωργίου Θεοτοκά, μαζί με την παρέα του στην Κωνσταντινούπολη. Ο Λεωνής με τους φίλους του, που έζησαν τα ταραγμένα χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1914-1918), έπαιζαν συχνά στον δημοτικό κήπο της Πόλης, στον Κήπο του Ταξιμιού.

Τα κυριότερα παιχνίδια τους ήταν τα βαρελάκια, τα σκλαβάκια, ο μπίκος και το κλέφτικο. Τα βαρελάκια παίζονταν με πολύ περίπλοκους μηχανισμούς, περιορισμούς και διαγωνισμούς, που αν ήθελε κανείς να τα βάλει όλα αυτά στο χαρτί μπορούσε να γίνει ολόκληρη διατριβή. Όλοι όμως ήξεραν τους νόμους του παιχνιδιού, απ' έξω κι ανακατωτά, χωρίς να τους έχουν διδαχτεί ποτέ... Επίσης τα σκλαβάκια ήταν ένα παιχνίδι περίπλοκο που χρειαζόταν ευστροφία και τέχνη. Σ' αυτό λάβαιναν μέρος συχνά και κορίτσια και τότε παιζόταν με μεγάλη ευγένεια και αξιοπρέπεια. Ο μπίκος ήταν ένα παιχνίδι σκοποβολής, που παιζόταν με μεγάλες πλατιές πέτρες, κατά προτίμηση με κομμάτια μάρμαρο από σπασμένα τραπεζάκια του καφενείου, κι είχε κι αυτός τη νομοθεσία του, το κλέφτικο όμως ήταν ένα παιχνίδι ηρωικό. Τα παιδιά μοιράζονταν σε δυο μερίδες που παρόρασαν τους κλέφτες και τους αστυνόμους. Η κάθε μερίδα είχε τον αρχηγό της και το μοίρασμα γινόταν με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχει ισορροπία στις δυνάμεις. Ύστερα, οι κλέφτες έπαιρναν δρόμο και χανόντανε μες στα φυλλώματα του Κήπου και οι αστυνόμοι ξεκινούσαν να τους ανακαλύψουν. Ο νόμος του κλέφτικου ήταν πως, αν οι αστυνόμοι έπιαναν ένα κλέφτη και τον χτυπούσαν στη ράχη, αυτό σήμαινε πως τον είχαν συλλάβει ή σκοτώσει και τον έβγαζαν από το παιχνίδι. Ο νόμος αυτός όμως ήταν δίκικο μαχαίρι¹, γιατί οι κλέφτες μπορούσαν με τον ίδιο τρόπο να βγάλουν από το παιχνίδι τους αστυνομικούς. Ο καθένας λοιπόν πρόσχε να μην βρεθεί μοναχός του απέναντι σε πιο δυνατούς αντιπάλους και τον πιάσουνε και τον χτυπήσουνε στη ράχη. Αν δεν πρόφταινες να το σκάσεις, μπορούσες να κολλήσεις σε κανένα τοίχο ή να πέσεις καταγής ανάσκελα, φυλάγοντας τη ράχη σου, ώσπου να έρθουν οι δικοί σου να σε σώσουν. Όλη η τέχνη ήταν να τα καταφέρνεις να απομονώνεις τον αντίπαλο και να τον βγάζεις από το παιχνίδι. Μπορούσε όμως κανείς και να ταμπουρωθεί σε καμιά εγκαταλειμμένη παράγκα, σε κανένα υπόγειο ή σε άλλο βολικό μέρος και να αμυνθεί με όλα τα μέσα, με ξύλα, με πέτρες, με χώματα. Τότε γινότανε πολιορκία. Ένας άλλος νόμος ήταν πως δεν είχες το δικαίωμα να ξεφύγεις έξω από τα κάγκελα του Κήπου. Αν το έκανες αυτό, ήτανε προδοσία κι όλοι σε κατηγορούσαν.

(Γιώργου Θεοτοκά, Ο Λεωνής)

- 1) Ποια παιχνίδια έπαιζαν ο Λεωνής και οι φίλοι του;
- 2) Για να παίξουν τα παιδιά «κλέφτικο», πόσες ομάδες χρειαζόνταν;
- 3) Ποιος ήταν ο στόχος του κάθε παίκτη στο «κλέφτικο»;
- 4) Το «κλέφτικο» είναι ατομικό ή ομαδικό παιχνίδι;
- 5) Εσύ ξέρεις ομαδικά παιχνίδια που παίζονταν παλιότερα ή σήμερα στην Ελλάδα;

1. ήτανε δίκικο μαχαίρι: είχε τα καλά του και τα κακά του

ΥΠΟΚΟΡΙΣΤΙΚΑ

Τα υποκοριστικά τα χρησιμοποιούμε, όταν θέλουμε να εκφράσουμε:

α) μικρό μέγεθος β) συμπάθεια γ) υποτίμηση

- Κοίτα ένα τσαντάκι! Δεν έχω ξαναδεί τόσο μικρό!
- Η Μαρία έχει δύο πολύ γλυκά παιδάκια, ένα αγοράκι και ένα κοριτσάκι!
- Καλά βρε Κώστα, πώς μπορείς να δουλεύεις σε αυτό το γραφειάκι;
- Έλα, πατερούλη μου, μην μου χαλές το κατήρι!
- Η Ελένη έχει δύο κατοικίδια: μία γατούλα και έναν εξυπνούλη σκύλο!

Τι νομίζεις πως εκφράζουμε στις παραπάνω προτάσεις με τα υποκοριστικά;

Α) Ουσιαστικά υποκοριστικά σε -άκι

	τραπέζ - ι		τραπέζ - ια	→	τραπεζ - άκι
το	μωρ - ό	τα	μωρ - ά	→	μωρ - άκι
	ρολό - ι		ρολόγ - ια	→	ρολογ - άκι
	γράμμ - α		γράμματ - α	→	γραμματ - άκι
ο	καφέ - ς	οι	καφέδ - ες	→	καφεδ - άκι
η	γάτ - α	οι	γάτ - ες	→	γατ - άκι

Αλλά, προσοχή:

το	χόρτ - ο	τα	χόρτ - α	το	→	χορταρ - άκι
το	βουν - ό	τα	βουν - ά		→	βουναλ - άκι

Β) Ουσιαστικά υποκοριστικά σε -ούλης, -ούλα

ο	πατέρ - ασ	→	ο	πατερ - ούλης
η	γάτ - α	→	η	γατ - ούλα

Γ) Επίθετα υποκοριστικά σε -ούλης, -ούλα, -ούλικο

όμορφ - ος	→	ομορφ - ούλης
όμορφ - η	→	ομορφ - ούλα
όμορφ - ο	→	ομορφ - ούλικο

Άλλα τέτοια επίθετα είναι τα: ασχημούλης, εξυπνούλης, λεπτούλης, ξανθούλης, συμπαθητικούλης, χαζούλης, χοντρούλης.